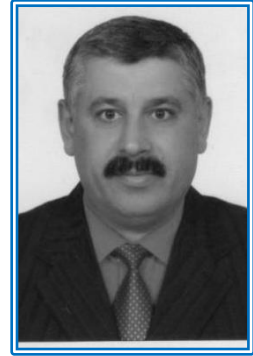

УДК 343.241. 4

Соловій Ярослав Іванович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права та процесу
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького

Гуцуляк Микола Ярославович,
кандидат юридичних наук, доцент,
ст. науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем досудового розслідування
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів слідства та кримінальної міліції
Національної академії внутрішніх справ, підполковник міліції

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА

У статті висвітлено комплекс питань теоретичного і практичного характеру щодо регламентації та реалізації покарання у виді конфіскації майна за вітчизняним та зарубіжним кримінальним законодавством. Обґрунтовано, що конфіскація майна, особливо повна, має дуже значний каральний потенціал. Доцільність існування покарання у виді конфіскації майна, як заходу кримінально-правового впливу на злочинність, в сучасній системі покарань обумовлена соціальними і економічними причинами. Як основне покарання вона може стати реальною і ефективною альтернативою не тільки арешту або обмеженню волі, але й позбавленню волі на певний строк. Призначення повної конфіскації майна повинно ґрунтуватись на всіх обставинах конкретної справи та врахуванні особистості винного.

Ключові слова: конфіскація майна; кримінальне законодавство; покарання; право власності; ефективність покарання; спеціальна конфіскація.

Постановка проблеми. На міжнародних наукових форумах останнього десятиліття неодноразово піднімалися питання про ефективність та доцільність існування кримінального покарання у виді конфіскації майна. І хоча цей вид покарання не може претендувати на роль нового для суспільства феномену, незважаючи на зміну кримінального законодавства, розвиток і гуманізацію суспільства та перегляд існуючих моральних засад дослідження різних теоретико-правових дефініцій конфіскації майна залишається актуальною проблемою сучасності. Складовою частиною цього дослідження є питання стану та тенденцій практики застосування конфіскації майна.

Кримінальне покарання у виді конфіскації майна як і раніше виконує помітну роль в механізмі формування і реалізації кримінальної політики української держави. У цьому плані, враховуючи катастрофічні наслідки правління «сім'ї Януковича», будучи необхідною мірою підтримки законності і правопорядку, особливо в плані захисту від найбільш суспільно небезпечних посягань, вона пов'язана з численними соціально-економічними, соціально-психологічними, правовими проблемами, які ставлять на

порядок денний питання про розширення об'ємів її застосування і пошуку альтернативних кримінально-правових шляхів застосування конфіскації як основного виду покарання.

Тривалий час система конфіскації майна (повна та часткова), на жаль, залишалась недостатньо реалізованою як в санкціях статей Особливої частини КК, так і в практичній діяльності судів і органів і установ кримінально-виконавчої системи. Ситуація із застосуванням такого покарання, як конфіскація майна (ст. 59 УК України) [9, с. 22], на наш погляд, залишається актуальною проблемою і сьогодні. Так, не випадково у Постанові Пленуму Верховного Суду № 8 від 12.06.2009 «Про практику призначення судами кримінального покарання» п. 19. зазначено, що вирішуючи питання про застосування конфіскації майна, суди повинні враховувати, що такий вид додаткового покарання призначається лише у випадках, спеціально передбачених в Особливій частині КК за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини. При прийнятті такого рішення у вирокі мають бути наведені відповідні мотиви [16, с. 2]. Проте суди все рідше призначають конфіскацію майна як додаткове покарання. Так, кількість засуджених осіб, до яких суди застосували конфіскацію майна як додаткове покарання у 2013 р., зменшилася порівняно з 2012 р. на 18,4 % і становила 4,4 тис., їх питома вага від кількості засуджених за статтями КК, санкцією яких передбачено застосування конфіскації майна, становить 46,3 %, що на 9,3 % менше, ніж у 2012 р. [1, с. 36].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перетворення правового і соціального характеру, що відбуваються, відображаються в поглядах на конфіскацію майна з боку багатьох учених і практиків. Це означає, що проблеми, пов'язані з інститутом кримінально-правової конфіскації, ще далекі від остаточного вирішення.

Питання щодо визначення сутності, підстав і мети застосування покарання у виді конфіскації майна в останній період досліджували у своїх працях такі учені-правознавці як П. Д. Біленчук, В. Н. Веселова, В. Г. Гончаренко, В. К. Гришук, Н. О. Гуторова, М. Я. Гуцуляк, А. І. Зубков, В. Н. Иванов, Б. О. Кирись, Є. Д. Лук'янчиков, Ф. М. Марчук, Я. І. Соловій, П. Л. Фріс та ін.

Не можна залишити поза увагою і надзвичайно важливе питання ефективності покарання у вигляді конфіскації майна. Прихильники її збереження висловлюються про це декларативно, прямо пов'язуючи ефективність цього покарання з розмахом залякування. Противники збереження даного покарання в кримінальному законодавстві наголошують на його низькій ефективності через фактичне невиконання цього покарання. За даними різних авторів, частка невиконаних вироків у частині конфіскації майна в останні роки становить близько 80% [12, с. 32-39].

Таке становище пояснюється кількома причинами. По-перше, слідчі і дізнавачі нерідко несвоєчасно вживають заходів щодо накладення арешту на майно підозрюваних й обвинувачених, що дає можливість приховати майно, яке підлягає конфіскації. По-друге, труднощі виконання покарання у вигляді конфіскації майна визначаються контингентом громадян, щодо яких призначається це покарання.

Крім того, у випадках реального виконання даного покарання виникає стан майже повної матеріальної незабезпеченості засудженого, що на тлі падіння матеріального благополуччя оточення разом із необхідністю забезпечити матеріальний добробут родини і за наявності спогадів про втрату в результаті конфіскації всього, що було нажите роками, здатне призвести до такого психологічного впливу на засудженого, котрий буде прямо протилежний запобіжним цілям покарання. Доцільність існування покарання у виді конфіскації майна завжди була предметом дискусій серед науковців у кримінально-правовій та кримінально-виконавчій галузях права, особливо щодо обсягу та меж

застосування даного виду покарання. З огляду на це у літературі вже тривалий час триває дискусія щодо доцільності існування такого виду, як конфіскація майна. Останнім часом цій тематиці присвячені роботи Н. В. Віскова [4, с. 25-28], Б. О. Кириць [6, с. 233-243], В. М. Мельникової-Крикун [13, с. 61-65], Н. М. Кутиської [10, с. 255-258], Р. А. Сабітова [17, с. 77-79] та ін.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретико-доктринальних положень кримінального права, нормативно-правової бази, що регламентує конфіскацію майна та практики реалізації цього виду кримінального покарання визначити сутність, мету, правові підстави та межі застосування конфіскації майна, а також визначити тенденції та шляхи вдосконалення як одного з видів додаткового покарання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історично в науковій літературі відносно загальної конфіскації майна сформувалися дві основні позиції.

Це покарання володіє вельми значним каральним потенціалом. Можливо, ця обставина спонукала деяких авторів виступити в літературі за виключення конфіскації майна з системи покарань. Крім того, на думку противників конфіскації, такий захід порушує права і свободи громадян, є перепоною на шляху гуманізації і лібералізації кримінального законодавства, не має суттєвого значення в питанні попередження і протидії деяким видам злочинів, а також поновлення соціальної справедливості [13, с. 61-65].

У законодавстві країн близького зарубіжжя загалом є декілька підходів до визначення конфіскації майна. Перший підхід – це визнання конфіскації майна видом покарання, що може застосовуватись тільки як додаткове за вчинення, зазвичай, тяжких й особливо тяжких злочинів з корисних мотивів (КК Казахстану, КК Білорусії) [18, с. 345].

Другий підхід визнає конфіскацію майна видом покаранням, що може призначатись тільки як додаткове, але при цьому відбувається відмова від загальної конфіскації (КК Киргизької Республіки, КК Азербайджану). До кримінального законодавства названих країн уключена лише так звана спеціальна конфіскація, під якою розуміється примусове безоплатне вилучення у власність держави предметів, пов'язаних зі злочиним.

Третій підхід – це виключення конфіскації майна із системи покарань, надання їй особливого правового статусу з обмеженням її застосування лише майном і предметами, пов'язаними зі злочиним, тобто визнання лише спеціальної конфіскації, але не як виду покарання, а як іншої міри кримінально-правового характеру. Цей шлях обрали законодавці таких країн як Литва, Естонія, Молдова.

Четвертий підхід – відмова від такого інституту кримінального права як конфіскація майна. Так, законодавець Республіки Грузії визнав конфіскацію майна антиконституційною нормою і виключив її з положень кримінального кодексу [18, с. 346-347].

На нашу думку, під час вивчення питання про застосування покарання у виді конфіскації майна було б доцільно проаналізувати досвід розвинутих країн світу. Так, КК Федеративної Республіки Німеччини встановлює: якщо вчинено правопорушення, і виконавець або інший учасник придбав що-небудь не правовим шляхом або за допомогою протиправно здобутих коштів, то суд признає конфіскацію такого майна. Призначення конфіскації поширюється на отриману вигоду. Вона може поширюватися і на предмети, які придбали виконавці або учасники шляхом відчуження придбаного предмета або як

компенсації за його руйнування, пошкодження, або вилучення, або на основі придбаного права [19, с. 202].

Застосування такого виду покарання як конфіскація майна у Швеції віднесено законодавством до особливих правових наслідків учинення злочину і закріплено, що доходи, отримані в результаті злочину підлягають конфіскації, якщо тільки це не є явно нерозумним і повинно застосовуватися до всього, отриманого особою як оплата витрат, понесених у зв'язку зі злочинном, вартість отриманого предмета може бути вилучена замість цього предмета. Конфіскація може також призначатися щодо об'єктів, які внаслідок їх особливих властивостей та інших обставин викликають побоювання, що вони можуть використовуватися злочинним шляхом; призначені для використання як зброя у злочині проти людського життя чи здоров'я, і які були виявлені за обставин, що викликають побоювання; що вони будуть використовуватися таким чином; призначені для використання як допоміжний засіб у вчиненні злочину, що заподіює шкоду власності, і які були виявлені при обставинах, які чітко викликають побоювання, що вони будуть використовуватися таким чином [20, с. 276].

Згідно з КК Японії, конфіскація – додаткове покарання, що полягає у вилученні на користь держави речей, а саме:

- 1) предметів злочину;
- 2) засобів учинення злочину або предметів, призначених для цього;
- 3) предметів, отриманих унаслідок учинення злочину, або винагороди за злочин;
- 4) предметів, отриманих в обмін на ті, що вказані в п. 3.

У статтях Особливої частини КК Японії конфіскація, як правило, не передбачається, але вона віднесена до додаткових видів покарань. Суд має право призначити її за будь-який злочин, крім тих нетяжких злочинів, за які встановлено покарання виключно у виді арешту або штрафу [18, с. 492].

Законодавством Південної Кореї встановлено, що покарання у виді конфіскації застосовується як додаткове до інших видів покарання. Водночас, відповідно до ст. 48 КК Республіки Корея, конфіскації підлягає річ, яка є власністю особи, що не вчиняла злочин, або яка була придбана особою, що не вчиняла злочин, але знала про її злочинне походження, зокрема, вона може бути конфіскована повністю або частково, якщо це:

- 1) річ, яка використовувалась або передбачалось її використання для вчинення злочину;
- 2) річ, виготовлена або придбана для злочинних цілей;
- 3) річ, отримана в обмін на річ, указану в законі.

У разі, якщо речі, згадані в законі, не можуть бути конфісковані, має бути виплачена сума, що дорівнює вартості даних речей [8].

Інші автори, навпаки, відстоювали її і навіть пропонували ввести до закону ширші можливості її застосування. Так, А. Беляев та Л. Гарбовський пропонували встановити в законі можливість призначення загальної конфіскації майна не тільки як додаткового, але і як основного покарання [3, с. 17-21; 5, с. 135-137]. З аналогічною пропозицією виступили А. В. Лужбін і К. А. Волков [11, с. 33-36].

Дискусійними є погляди В. Козирева про те, що конфіскація як вид покарання суперечить загальновизнаним нормам міжнародного права, принципам гуманізму і справедливості і тому повинна бути законодавцем з переліку видів покарання виключена [7, с. 140-144]. Висловлюється думка про те, що в даний час немає достатніх підстав ні для виключення даної міри з системи покарань, ні для значного розширення практики її застосування [2, с. 167-179].

Ця позиція вимагає уточнення. По-перше, цей аргумент не може братися до уваги, коли йдеться про вилучення майна, придбаного незаконним шляхом. Ніхто не має права створювати собі благополуччя і благополуччя своїх близьких за рахунок суспільства шляхом вчинення злочинів і це майно повинне підлягати вилученню, навіть якщо при цьому погіршуються матеріальні умови життя невинних осіб, тому що і ці особи не мають права, не зважаючи ні на що, користуватися тим, що опинилося в їх користуванні всупереч закону.

Справедливим є і те твердження, що загальна конфіскація майна погіршує умови виправлення і реадaptaції осіб, звільнених від відбування покарання у виді позбавлення волі. При цьому можливості швидкого повернення до колишнього рівня добробуту законним шляхом у того, що відбув покарання, як правило, є вельми обмеженими. Становище, яке склалося, посилюється і рядом проблем психологічного плану, пов'язаних із спогадами про втрату і усвідомленням необхідності все починати спочатку.

Вести дискусії про справедливість цих тверджень не має сенсу. Негативні сторони конфіскації майна тією чи іншою мірою властиві практично всім існуючим видам кримінального покарання, і якщо вважати їх достатньою підставою для виключення з системи покарань цього їх виду, то довелось б відмовитися і від багатьох інших. У цьому випадку необхідно враховувати не сам факт, а ступінь обмеження прав та інтересів засудженого і близьких йому осіб. При загальній конфіскації майна вона досягає дуже високого рівня. Але навіть у цьому випадку її витрати непорівнянні, або, щонайменше, мало порівнянні з соціальними витратами покарання у виді позбавлення волі.

Конфіскація майна, безумовно, здатна відіграти роль у боротьбі із злочинністю, зокрема організованою, що має величезні грошові і майнові ресурси і піддає небаченій експлуатації законослухняне населення. Не можна не враховувати і того, що конфіскація майна є покаранням, яке певною мірою сприяє відшкодуванню матеріального збитку, заподіяного діями винного.

Спробуємо дослідити це шляхом аналізу деяких положень тих змін та доповнень, які внесені до КК. У зв'язку з цим уявляється цілком виправданим прийняття Верховною Радою України від 18 квітня 2013 р. Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» в частині конфіскації майна. Зокрема, КК України доповнено статтями 96-1 і 96-2 такого змісту:

Ст. 96-1. Спеціальна конфіскація:

1. Спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу.

Ст. 96-2. Випадки застосування спеціальної конфіскації:

1. Спеціальна конфіскація застосовується у разі, якщо гроші, цінності та інше майно: 1) одержані внаслідок вчинення злочину та/або є доходами від такого майна; 2) призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення злочину, фінансування та/або матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення; 3) були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, – переходять у власність держави; 4) були підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання.

2. У разі якщо гроші, цінності та інше майно, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті, були повністю або частково перетворені в інше майно, спеціальній конфіскації підлягає повністю або частково перетворене майно. Якщо конфіскація грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, на момент прийняття судом рішення про спеціальну конфіскацію неможлива внаслідок їх використання або неможливості виділення з набутого законним шляхом майна, або відчуження, або з інших причин, суд виносить рішення про конфіскацію грошової суми, що відповідає вартості такого майна.

3. Гроші, цінності та інше майно, зазначені у цій статті, передані особою, яка вчинила злочин, іншій фізичній або юридичній особі, підлягають спеціальній конфіскації, якщо особа, яка прийняла майно, знала або повинна була знати, що таке майно одержано внаслідок вчинення злочину.

4. Спеціальна конфіскація не застосовується до грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у цій статті, які згідно із законом підлягають поверненню власнику (законному володільцю) або призначені для відшкодування шкоди, завданої злочином [6, с. 2].

Вочевидь, що якісну оцінку всіх цих нововведень дасть реальна практика їх застосування. Але навіть поверховий аналіз тих змін та доповнень, які внесені до КК, свідчить, що при застосуванні багатьох з цих новел слідчо-судова практика може зіткнутися з цілою низкою труднощів та питань, односпайної і чіткої відповіді на які у нових нормах, на жаль, не міститься. Більше того, є всі підстави вважати, що деякі з цих нововведень не узгоджені з іншими, вже існуючими приписами КК, а окремі положення, якими доповнено КК, є не тільки незрозумілими, а іноді і відверто помилковими як з точки зору їх змістовного викладення, так і з боку законодавчо-технічного їх виконання.

До останнього часу в Загальній частині КК не містилося жодних роз'яснень щодо спеціальної конфіскації. При розкритті змісту цього поняття з позицій чинного законодавства слід виходити з того, що, по-перше, серед вичерпного переліку покарань у ст. 51 КК спеціальна конфіскація не зазначена, а за ст. 59 вилученню підлягає майно, що є виключно власністю засудженого, і застосування конфіскації майна передбачено лише за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини. Тому формально спеціальна конфіскація вважається кримінально-процесуальним заходом, сутність якого полягає у вилученні речових доказів.

Безумовно, позитивною новелою є прагнення законодавця визначити кримінально-правовий статус спеціальної конфіскації, відмежувати її від заходів кримінального процесуального характеру, що стосуються долі речових доказів.

Ще більш неоднозначним моментом у Законі України від 18 квітня 2013 р. є те, що він передбачає введення поняття «спеціальна конфіскація» у санкціях статей лише розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Особливої частини КК, тоді як інші статті, в яких передбачено застосування цього заходу, зазнали відповідних термінологічних інновацій лише у жовтні 2014 року. Так, Законом України від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» передбачено, як додаткове покарання у вигляді конфіскації майна, за злочини проти національної безпеки України (ст.ст. 109, 110, 111, 112, 114 КК), злочини, пов'язані з терористичною діяльністю (ст.ст. 258 – 2584 КК) та деякі інші злочини проти громадської безпеки (статті 260, 261 КК) [15, с. 2].

Зміна загальних підстав призначення покарання у вигляді конфіскації майна стосується безпосередньо положень ч. 2 ст. 59 «Конфіскація майна» КК України і полягає в суттєвому розширенні переліку злочинів, за вчинення яких може застосовуватися таке покарання.

Зокрема, до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини», ч. 2 ст. 59 КК України визначала, що покарання у вигляді конфіскації майна може призначатися виключно за вчинення тяжких або особливо тяжких корисливих злочинів. При цьому, як свідчила судова практика, для призначення покарання у вигляді конфіскації майна, обов'язковою була наявність як критерію тяжкості вчиненого злочину, так і корисливого мотиву.

Іншими словами, покарання у вигляді конфіскації майна призначалося тільки у випадках, передбачених санкцією статті Особливої частини КК України, та лише за вчинення корисливих тяжких або особливо тяжких злочинів. Це, фактично, означало, що одне тільки передбачення конфіскації майна як додаткового виду покарання (навіть як додаткового обов'язкового виду покарання) у санкції кримінально-правової норми, було не достатньою підставою для його реального призначення. Тому, невід'ємним фактором була також тяжкість вчиненого злочину та його корисливий мотив.

Утім, із прийняттям вказаних змін до КК України у жовтні 2014 року, наявність критеріїв тяжкості та корисливості стає не обов'язковим для злочинів проти основ національної безпеки України та злочинів проти громадської безпеки. Отже, єдиною необхідною підставою для призначення додаткового покарання у вигляді конфіскації майна за вчинення цих злочинів є передбачення такого покарання у санкції відповідної кримінально-правової норми.

Висновки. Таким чином, новітні законодавчі інновації цілком обґрунтовано надають конфіскації майна чітко визначеного кримінально-правового статусу. Водночас залишається спірним питання про те, чи слід обмежувати цей захід, який за своїми ознаками та функціональним призначенням фактично збігається з покаранням, рамками «інших заходів кримінально-правового характеру». У зв'язку з цим зазначений напрям наукових досліджень потребує привернення особливої уваги та подальших комплексних розробок.

На підставі проведеного дослідження можемо сформулювати висновок про те, що конфіскація майна за своєю репресивністю є набагато більш значущою у порівнянні зі штрафом, громадськими роботами, виправними роботами і застосовувати її слід вмотивовано. Призначенню загальної конфіскації майна повинен передувати вдумливий підхід у кожній конкретній справі з урахуванням всіх обставин справи і особистості винного. При цьому конфіскація майна як основне покарання може стати реальною і ефективною альтернативою не тільки арешту або обмеженню волі, але і реальному позбавленню волі.

Основний висновок полягає в тому, що конфіскація майна, особливо повна, має дуже значний каральний потенціал в частині впливу на подальшу долю людини. Доцільність існування покарання у виді конфіскації майна як заходу кримінально-правового впливу на злочинність в сучасній системі покарань обумовлена соціальними і економічними причинами.

Список використаних джерел

1. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції // Вісник Верховного Суду України. – 2014. – № 5. – С. 36-41.
2. Бажанов М.И. Наказание в проекте УК Украины / М.И. Бажанов // Проблемы законности. – Вып. 38. – X., 1999. – С. 167-179.
3. Беляєв А. Нове кримінально-правове регулювання конфіскації майна / А. Беляєв // Кримінальне право. – 2007. – № 2. – С. 17-27.
4. Вісков Н.В. Спеціальна конфіскація: правова природа та законодавча регламентація / Н.В. Вісков // Адвокатська практика. – 2008. – № 4. – С. 25-28.
5. Гарбовський Л. Окремі аспекти вдосконалення кримінально-процесуального забезпечення конфіскації майна органами дізнання та досудового слідства / Л. Гарбовський // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 10. – С. 135-137.
6. Кириць Б.О. Конфіскація майна : аргументи за збереження і за скасування цього виду покарання / Б.О. Кириць // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Збірник наукових праць / Головний редактор В. Л. Ортинський. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 233-243.
7. Козирева В. Кримінальні покарання майнового характеру : сутність, мета, практика застосування / В. Козирева // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 4. – С. 140-144.
8. Кримінальний Кодекс Республіки Корея від 18 верес. 1953 р. [Електр. ресурс] – Режим доступу : <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID>.
9. Кримінальний кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 01 січня 2014 р.). – X. : Одиссей, 2014. – 229 с.
10. Кутиська Н.М. Конфіскація майна: теорія, законодавчі новели та практика застосування. /Співдружність наук: архітектура, економіка, право: матеріали II Всеукраїнського студентського наукового симпозиуму(м. Івано-Франківськ, 14 листопада 2014 р.). Івано-Франківськ: РВД Івано-Франк. у-ту права ім. К. Данила Галицького, 2014. – С. 255-259.
11. Лужбин А.В. Конфискация имущества – «новая» мера уголовно-правового характера и новые проблемы / А.В. Лужбин, К.А. Волков // Российская Юстиция. – 2006. – № 9. – С. 33-36.
12. Марчук Ф. М. Особливості застосування конфіскації майна / Ф.М. Марчук // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 7. – С. 32-39.
13. Мельникова-Крикун В.М. Про недоцільність застосування конфіскації майна як виду додаткового покарання / В.М. Мельникова-Крикун // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2005. – № 29. – С. 61-65.
14. Постанова Пленуму Верховного Суду № 8 від 12.06.2009 «Про практику призначення судами кримінального покарання» [Електр. ресурс]. – Режим доступу : www.scourt.gov.ua/clients/vs...?
15. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України: Закон України від 18 квітня 2013 р. / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. – № 11. – Ст. 131. [Електр. ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/222-18.
16. Про внесення змін до кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ

- національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини : Закон України від 7 жовтня 2014 р. № 1689-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. – № 46. – Ст. 2046.
17. Сабітов Р.А. Юридична природа та проблеми кримінально-правової регламентації конфіскації майна / Р.А. Сабітов, Є.Л. Зотов // Юридична теорія та практика. – 2007. – № 1 (3). – С. 77-79.
 18. Уголовное право зарубежных государств: [учеб. пособие] / под ред. И.Д. Козочкина. – М. : Омега-Л., 2003. – 576 с.
 19. Уголовный кодекс Федеративной Республики Германия / науч. ред. Шестакова Д.А. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2003. – 782 с.
 20. Уголовный кодекс Швеции / науч. ред. Кузнецова Н.Ф., Беляев С.С. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2008. – 642 с.

Соловий Я. И., Гуцуляк Н. Я. Теоретико-правовая регламентация и практика применения наказания в виде конфискации имущества

В статье освещено комплекс вопросов теоретического и практического характера, связанных с установлением, регламентацией и реализацией наказания в виде конфискации имущества на основе отечественного и зарубежного уголовного законодательства.

Обосновано вывод о том, что конфискация имущества, особенно полная, имеет значительный наказуемый потенциал. Целесообразность наличия наказания в виде конфискации имущества, как меры уголовно-правового влияния на преступность, в современной системе наказаний обусловлена социальными и экономическими причинами. Как основное наказание она может стать реальной и эффективной альтернативой не только аресту или ограничению свободы, но и лишению свободы на определенный срок. Назначение полной конфискации имущества должно обосновываться на всех обстоятельствах конкретного дела и учитывать личность виновного.

Ключевые слова: конфискация имущества, уголовное законодательство, наказание, право собственности, эффективность наказания, специальная конфискация.

Solovij Ya. I., Huculiak M. Ya. Theoretical and laws regulation and practical implementation of the penalty of confiscation

The complex of theoretical and practical problems concerning regulation and realization of punishment as property confiscation according to national and foreign criminal legislation is analyzed in the article. It is proved that property confiscation, especially full property confiscation, has very big punitive potential. Appropriateness of such punishment as a mean of criminal and legal influence on criminality is caused by social and economic reasons in the modern systems of punishments. As the most important punishment it can become a real and effective alternative not only for both arrest and restriction of freedom, but also for deprivation of freedom for some period. Infliction of such punishment as full property confiscation should be based on all the circumstances of a case and the personality of a guilty.

Key words: confiscation of property, criminal legislation, punishment, right of property, effectiveness of punishment, special confiscation.

